

20. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Taloudellisen tilanteen kannalta kertomusvuosi oli huonompi kuin edellinen vuosi, sillä työttömyys avuntarpeen syynä nousi edelleen ja oli 15.1 (ed.v. 13.7) %. Kotiavustusta saaneista työttömien osuus oli 18.0 %. Työttömyyden takia huoltoapua saaneita perheitä ja yksinäisiä oli yhteensä 3 901. Tämän lisäksi työttömyys aiheutti avuntarvetta osatyökykyisten yms. piirissä. Kotiavustustapausten lukumäärä oli suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

Huoltoaputapausten lukumäärä oli 25 938. Nousu edellisestä vuodesta oli 11.1 %. Huoltoavun kotiavustustapauksia oli eniten marraskuussa ja vähiten kesäkuussa. Asuntojen vuokrien suuruus oli useissa tapauksissa syynä huoltoavun tarpeeseen, näin oli myös useiden kaupungin uusiin vuokra-asuntoihin muuttaneiden kohdalla.

Huoltoavun vaikutuspiiriin, johon luetaan avustusta saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoinneen ja alle 16 v:n ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna 41 087 henkilöä eli 7.8 (ed.v. 7.0) % henkikirjoitetusta väestöstä. Osa sai vain tilapäistä avustusta.

Yleisen sosiaaliturvan lisääntyessä on sosiaalihuollon tehtävien painopiste siirtymässä yhä enemmän auttamistoiminnan muille

alueille, joista ovat esimerkkeinä palvelutoiminta, sopeuttaminen, kuntoutuuttaminen, neuvonta, ohjaus ja kasvatusta. Riittävän henkilökunnan puute vaikeuttaa jatkuvasti kuitenkin toiminnan kehittämistä.

Vanhusten laitospaikoista oli edelleen suuri puute, vaikka avohuoltoa pyrittiin edelleen kehittämään. Vuoden lopulla oli vanhusten lukumäärä 49 466 eli 9.3 % koko väestöstä.

Huoltoapuna hoitoa saaneiden osuus kaikista Koskelan sairaskodissa hoidetuista laski edelleen. Hoitovuorokausista oli heidän osuutensa 40.0 (ed.v. 42.3) %.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä huollettujen lukumäärä laski. Asunnottomien alkoholistien tilapäismajoitusta varten oli Lauttasaarenkatu 1:ssä majapaikka, jossa oli ajoittain samanaikaisesti yli 1 000 miestä. Asunnottomien alkoholistien huolto aiheutti runsaasti työtä.

Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tukiosakustannuksia lukuun ottamatta nousivat huoltotoimen bruttomenot edellisestä vuodesta 22.1 % eli n. 14.7 mmk ja olivat ne kertomusvuonna 81.4 mmk. Nettomenot olivat 62.3 mmk eli 11.96 mmk ja 23.8 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritettujen tukiosakustannukset olivat 13.1 mmk eli 13.9 % kokonaismenoista.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Huoltovirasto ja laitokset

Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

1. Huoltoavunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	9 876	38.1
» » lapsia huollettavana	66	0.2
» naiset ilman lapsia	9 100	35.1
» » lapsia huollettavana	2 126	8.2
Avioparit ilman lapsia	1 785	6.9
» lapsia huollettavana	2 985	11.5
Yhteensä	25 938	100.0

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 5 177; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	
Yksinäiset miehet	42	12	6	3	3	—	—	—	—	—	66
Yksinäiset naiset (naimattomat, lesket, eronneet, erossa asuvat)	1 157	615	238	74	30	7	4	1	—	—	2 126
Avioparit	1 018	957	584	264	102	36	18	5	—	1	2 985
Yhteensä	2 217	1 584	828	341	135	43	22	6	—	1	5 177

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 10 379. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 41 087, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin henkikirjoitetun väestön keskväkiluvusta se oli 7.8 %. Lisäksi oli lastensuojelulautakunnan huostassa huoltoavustusta saaneiden perheiden lapsia yhteensä 745, ko. perheiden lukumäärä oli 476.

Avuntarpeen syy. Pääsystä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 47.4 %. Vanhuus esiintyi syynä 13.7 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 12.0 %:lla ja työttömyys 15.1 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1959—1968 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Vanhuus	13.4	12.5	16.6	13.3	14.1	14.3	15.3	14.9	14.3	13.7
Mielisairaus ja vajaamielisyys ..	12.9	13.0	14.2	14.0	12.7	12.3	11.9	11.3	10.1	9.5
Muu sairaus	40.7	47.3	46.5	51.3	47.4	46.9	47.1	44.1	38.0	37.1
Synnytys	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.7	0.9	0.7
Invaliditeetti	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	0.8
Perhesuhteet	2.5	2.5	2.6	2.8	2.4	2.4	2.5	2.7	2.7	2.8
Epäsosiaalinen elämäntapa ...	7.8	9.1	10.1	9.9	9.1	10.4	10.3	12.5	12.1	12.0
Työttömyys	16.1	8.1	2.9	1.5	6.7	5.4	4.7	6.0	13.7	15.1
Muu syy	4.8	5.7	5.5	5.5	6.0	6.6	6.6	6.9	7.3	8.3
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

20. Huoltotoimi

Seuraavassa ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16—19 v	20—29 v	30—39 v	40—49 v	50—59 v	60—64 v	65 v —
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	54.7
Mielisairaus ja vajaamielisyys	3.2	6.2	8.8	12.1	13.5	11.9	8.2
Muu sairaus	12.0	17.2	25.2	39.1	56.7	73.0	35.6
Synnytys	3.7	2.9	0.4	0.2	0.01	—	—
Invaliditeetti	0.3	0.6	0.7	1.1	1.4	1.0	0.3
Perhesuhteet	4.1	7.4	5.1	3.2	0.7	0.3	0.1
Epäsosiaalinen elämäntapa ..	6.0	22.0	26.8	17.8	7.1	2.1	0.1
Työttömyys	29.8	26.4	22.8	19.3	15.5	8.0	0.4
Muu syy	40.9	17.3	10.2	7.2	5.1	3.7	0.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittyvät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämiehiä		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan laitoshoido	1 394	2 951	4 345
» kotiaivustus	10 352	6 038	16 390
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta	2 966	2 237	5 203
Yhteensä	14 712	11 226	25 938

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	577	3.9	489	4.4	1 066	4.1
20—29	2 722	18.5	1 255	11.2	3 977	15.3
30—39	3 036	20.6	1 015	9.0	4 051	15.6
40—49	3 009	20.5	1 181	10.5	4 190	16.2
50—59	2 538	17.3	1 510	13.5	4 048	15.6
60—64	1 110	7.5	992	8.8	2 102	8.1
65—69	761	5.2	1 096	9.8	1 857	7.2
70—79	748	5.1	2 317	20.6	3 065	11.8
80—	211	1.4	1 371	12.2	1 582	6.1
Yhteensä	14 712	100.0	11 226	100.0	25 938	100.0

Kansaneläkkeen tukiosaa saivat huoltoavunsaajat seuraavasti:

yksinäiset miehet	2 597
naimattomat naiset	2 671
muut yksinäiset naiset	4 015
avioparit:	
vain päämies	329
» puoliso	83
molemmat	499
Yhteensä	10 194

Kansaneläkkeen tukiosaa saaneita päämiehiä oli siten 10 111 ja tukiosaa saaneita huollettavia yhteensä 10 693, yksinomaan kansaneläkkeen perusosaa sai 301 henkilöä.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen.

2. Laitoshoidto ja vanhusten asuintalot

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsääjistä kertomusvuonna eri laitoksissa 8 513 päämiestä ja 1 335 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 848 (ed.v. 9 404) henkilöä.

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli

1 583 080 (1 549 405), joten henkilöä kohden tuli keskim. 160.8 (164.8) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten huollettavat ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken (ns. itsemaksavat ja yksityispaikoilla hoidetut eivät sisälly näihin lukuihin).

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1968

(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaikkiaan	Kaikkiaan	Keskim. hoidettua kohhti
	Miehiä	Naisia	Yhteensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä ...	3 508	5 005	8 513	1 335	9 848	1 583 080	160.8
Kaupungin omat laitokset	2 536	3 593	6 129	794	6 923	1 219 868	176.2
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	<i>598</i>	<i>1 834</i>	<i>2 432</i>	<i>76</i>	<i>2 508</i>	<i>631 983</i>	<i>252.0</i>
Koskelan sairaskoti	217	609	826	44	870	129 778	149.2
Kustaankartanon vanhainkoti ..	151	780	931	13	944	286 930	304.0
Roihuvuoren vanhainkoti	84	211	295	2	297	78 301	263.6
Riistavuoren vanhainkoti	24	160	184	6	190	45 283	238.3
Suursuon vanhainkoti	25	206	231	16	247	60 879	246.5
Kulosaaren ja Hirvihaaran van- hainkodit	83	22	105	—	105	24 153	230.0
Tervalammen työlaitos	91	—	91	—	91	6 659	73.2
<i>Sairaalat</i>	<i>1 016</i>	<i>666</i>	<i>1 682</i>	<i>587</i>	<i>2 269</i>	<i>68 833</i>	<i>30.3</i>
Marian sairaala	462	206	668	30	698	17 007	24.4
Kivelän sairaala	255	253	508	87	595	16 769	28.2
Malmin sairaala	120	104	224	30	254	6 434	25.3
Auroran sairaala	173	88	261	444	705	16 906	24.0
Laakson sairaala	71	58	129	7	136	7 232	53.2
Toipumiskodit	108	18	126	1	127	4 485	35.3
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairai- den huoltolaitokset</i>	<i>1 063</i>	<i>1 206</i>	<i>2 269</i>	<i>141</i>	<i>2 410</i>	<i>519 052</i>	<i>215.4</i>
Nikkilän sairaala	451	722	1 173	39	1 212	377 899	311.8
Hesperian sairaala	568	397	965	102	1 067	82 086	76.9
Piritan sairaala	1	58	59	—	59	19 218	325.7
Röykän sairaala	59	50	109	2	111	34 502	310.8
Psykiatriset huoltolaitokset ...	1	12	13	—	13	2 986	229.7
Hesperian sairaalan Haagan osasto	23	21	44	5	49	2 361	48.2
Muiden omistamat laitokset	1 256	1 773	3 029	592	3 621	363 212	100.3
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	<i>101</i>	<i>436</i>	<i>537</i>	<i>12</i>	<i>549</i>	<i>121 387</i>	<i>221.1</i>
Vanhainkodit	36	278	314	6	320	94 631	295.7
Lepokodit	60	40	100	1	101	8 982	88.9
Erilaiset invalidikodit	7	5	12	—	12	2 240	186.7
Ensi-Koti	—	64	64	2	66	5 062	76.7
Sophie Mannerheim-koti	—	16	16	2	18	2 504	139.1
Pelastusarmeijan äitikoti	—	14	14	1	15	2 016	134.4
Emmauskoti	—	21	21	—	21	5 813	276.8
Sekalaiset turvakodit ym.	—	3	3	—	3	139	46.3
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	<i>6</i>	<i>5</i>	<i>11</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>579</i>	<i>48.3</i>
Uudenmaan työlaitos	6	5	11	1	12	579	48.3
Itä-Suomen työlaitos	—	—	—	—	—	—	—
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	<i>1 115</i>	<i>1 275</i>	<i>2 390</i>	<i>560</i>	<i>2 950</i>	<i>194 563</i>	<i>66.0</i>
Yleiset ja yksityiset sairaalat ...	952	841	1 793	534	2 327	59 278	25.5
Työterveyslaitos	1	3	4	—	4	100	25.0
Tuberkuloosiparantolat	3	2	5	1	6	909	151.5
Invalidisairaalat ja hoitolat ...	17	12	29	4	33	1 397	42.3
Sairaskodit	138	405	543	18	561	125 142	223.1
Sekalaiset hoitolat ja parantolat	40	40	80	6	86	7 737	90.0
<i>Mielisairaalat ym.</i>	<i>68</i>	<i>116</i>	<i>184</i>	<i>22</i>	<i>206</i>	<i>46 683</i>	<i>226.6</i>
Kellokosken sairaala	23	45	68	2	70	22 937	327.7
Muut mielisairaalat (paitsi H:gin omat)	45	71	116	20	136	23 746	174.6

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niinikään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 77.1 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 39.9 % huoltolautakunnan alaisen laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoitoloissa oli 35.7 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Riistavuoren, Suursuon, Hirvihaaran, Kulosaaren vanhainkodeissa ja Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin huoltoaputapauksina kaikista laitoshoitoa saaneista 598 miestä ja 1 910 naista eli yhteensä 2 508 eri henkilöä. Edellisenä vuonna oli ko. laitoksissa hoidettujen luku myös 2 508.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsitävä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoitettu lähinnä muihin tietoihin.

Hoitopaikat 31.12.

sisätautiosasto	585
kirurgian osasto	101
mentaali-osasto	235
yhteensä	921

Lisäksi oli 25-paikkainen päivähoito-osasto. Peruskorjauksen alaisena oli lisäksi 136 hoitopaikkaa, jotka eivät sisälly edellä mainittuun 921 hoitopaikkaan.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 372 henkilöä, joista miehiä 857 ja naisia 2 515. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran, mutta kukin potilas on otettu tähän tilastoon vain yhden kerran.

Huoltoaputapauksina hoidettiin yhteensä

870 eri henkilöä, joista miehiä 217 ja naisia 653. Ns. itsemaksavina hoidettiin 2 180 eri henkilöä ja yksityispotilaina 343 henkilöä, joista 21 henkilöä hoidettiin myös ns. itsemaksavina.

Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon vanhainkodissa ja Suursuon vanhainkodissa ns. itsemaksavina tai lääkäreiden yksityispaikoilla hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

	hoitopäiviä
Huoltoaputapaukset	129 778
Itsemaksavat	186 347
Yksityispaikoilla olleet	8 377
Yhteensä	324 502

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 40 (ed.v. 42.3) % ja muiden tapausten osalle 60 %.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 875 henkilöä ja v:een 1969 jäi 886 henkilöä. Sairaskodin työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa toimi kertomusvuonna edelleen ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tukiosaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Kertomusvuoden aikana oli päivähoidossa 271 henkilöä, jotka kävivät yht. 5 059 kertaa päivähoito-osastossa. Vuoden aikana otettiin hoitoon 242 henkilöä, joista 160 henkilöä suoritti käyntinsä sairaanhoidollisista syistä, 55 sosiaalisista syistä ja 27 molemmista mainituista syistä. Päivähoidossa olleiden

hoidosta mainittakoon seuraavaa: fysikaalista hoitoa annettiin 1 432 kertaa, toimintaterapiakäyntejä oli 1 121, poliklinikkakäyntejä 752, röntgentutkimuksia ja -hoitoja 330 sekä laboratoriotutkimuksia 289. Päivähoito-osasto oli suljettuna 20.2.—20.3. ja lauantaisin 15.6. alkaen.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä tai saunassa.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiaivustusta tai laitoshoidoa päivähoidon lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 18 394 389 mk.

Tulot	mk
Poliklinikkatulot	40 803
Ateriamaksut	270 531
Luontoisedut	15 713
Vuokrat	319 024
Muut tulot	199 870
Yhteensä	845 941

Vuodeosastojen potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 56.68 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja vastaavasti 54.08 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.82 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Poliklinikka. Poliklinikan toiminta kohdistui lähinnä sairaskodin ulkopuolella oleviin potilaisiin. Käyntien lukumäärä oli yhteensä 30 862. Lääkärit suorittivat 105 kotikäyntiä.

Sielunhoito ja muu henkinen hoito. Jumalanpalveluksia ja hartaushetkiä pidettiin keskusradion välityksellä 108 ja osastoilla 1 009, ehtoollisjumalanpalveluksia oli 27;

ehtoollista jaettiin yksityisesti 45 kertaa, yhteensä 639 potilaalle. Kuorovierailuja oli 66. Laitoksen kirkkoon saatiin uudet urut kertomusvuonna.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. sairaalakirjaston avulla. Kirjoja lainattiin kirjastosta 14 516 kertaa.

Televisio-ohjelmia seurattiin kaikilla osastoilla. Kanttiini toimi entiseen tapaan. Osastoilla järjestettiin kahvikonsertteja ja muita viihdetilaisuuksia.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin useita retkiä mm. kiertoajelu Tapiolaan ja kaupunkialueelle, Luukin ulkoilualueelle ja yliopiston Kasvitieteelliseen puutarhaan.

Työtoiminta. Koskelan sairaskodissa työskenteli 41 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 603 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskim. 18 huollettavaa.

Toimintaterapiaan osallistui 491 eri sairaosastojen ja päivähoito-osaston potilasta. Näitä käyntejä kertyi vuoden aikana yht. 13 581. Taideterapiakerho kokoontui 22 kertaa, siihen osallistui 107 henkilöä.

Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä suoritettiin päivittäisten toimintojen harjoittelua pienissä ryhmissä kaikkiaan 711 kertaa, potilaskäyntejä 503.

Askartelu- ja kuntouttamistöinä valmistettiin erilaisia kudonta-, virkkaus- ja neuletoivia sekä lastu-, rottinki-, mosaiikki- ja emalitoivia. Askartelutöiden myynti oli 7 809 mk.

K u s t a a n k a r t a n o n v a n h a i n k o t i

Hoitopaikat 31. 12.

laitossairaala	147
vanhainkoti	684
yhteensä	831

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 155 miestä ja 811 naista eli yht. 966 potilasta. Heistä oli huoltoaputa-

pauksia 944. Vanhainkodin sairaosastolla oli 18 henkilöä lääkärin yksityispaikoilla ja 9 potilasta oli hoidossa ns. itsemaksavana, mutta heistä oli 5 myös yksityispotilaina.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 286 930 eli 304 päivää keskim. huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yhteensä 2 406. Hoitopäivien yhteismäärä oli siten 289 336.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 6 865 068 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	79 911
Luontoisedut	3 818
Vuokrat	117 450
Muut tulot	107 446
Yhteensä	308 625

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 23,73 mk. Jos vähennetään edellä mainitut tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi ilman hoitomaksutuloja 22,66 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta ovat henkilöä ja päivää kohden 2,45 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä, saunojen lämmitystä, yövartiointia sekä sanomalehtien ja huollettavien oman postin jakelun ym. Askartelutöinä suoritettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, kerni-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkuvakoteloiden valmistusta, kirjansidontaa, vaatteiden kunnostusta ym. Valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskuksen myymälä. Mainittakoon, että taideompelutöitä myytiin myöskin ulkomaille. Kokonaismyynti oli 57 147 mk, josta itsenäisyyspäivän myyjäisten osuus oli 32 084 mk ja kansainvälisen so-

siaalipolitiikan konferenssin yhteydessä pidetyn näyttelyn 4 575 mk. Laitoksen omia tarpeita varten valmistettiin erilaisia tuotteita 4 013 mk:n sekä muihin laitoksiin 700 mk:n arvosta. Kaikista vanhuksista osallistui n. 30 % askartelu- ja työtoimintaan.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 147 laitossairaalaapaikalla oli kertomusvuonna 675 potilasta, joiden hoitopäivien määrä oli 54 460.

Poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 9 272. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 32 714, lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 3 015 näytettä. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 16 318 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 2 986. Ekg-tutkimuksia oli 1 483. Kuolemantapauksia oli yht. 113. Vanhainkodin yleisten osastojen vanhusaineksessa on edelleen tapahtunut sekä fyysisen että psyykkisen kunnan huontumista.

Kustaankartanon laitossairaalan toimintaa on selostettu tarkemmin Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemassa terveyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkaisussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Vanhainkodin juhlasalissa pidettiin 52 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta, joista osa oli ehtoollistilaisuuksia. Suurin osa juhlasalissa pidetyistä jumalanpalveluksista radioitiin osastoille. Lisäksi oli sairaosastolla vuoroviikkoina jumalanpalveluksia. Tiistai-kerho, joka on luonteeltaan hengellinen, koontui kertomusvuoden aikana 26 kertaa ja sairaalalehtori järjesti useita hartaushetkiä ja sielunhoidollisia keskusteluja. Lisäksi erilaiset uskonnolliset seurat ja yhteisöt kävivät laitoksissa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta lainattiin vuoden aikana 11 969 teosta. Sokeain kirjastosta lainattiin 32 äänikirjaa. Jokaiselle osastolle oli tilattu päivälehdet, samoin aikakaus- ja viikkolehtiä.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myy-

jäistilaisuus, 45 elokuvanäytöstä, 10 televisiota, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko»-niminen lehti ilmestyi 6 numerona.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja talvikaudella 13 kertaa. Kerhon toiminnassa oli pääpaino vanhusten omatoimisuudella.

Heinäkuussa tehtiin bussiretki Stansvikin kartanoon. Retkeen osallistui n. 250 vanhusta. Linnanmäen huvipuistossa vieraili vanhustenpäivänä 140 vanhusta. Vanhuksille järjestettiin kerran viikossa tilaisuus ostosmatkojen tekoon Suursuon ostoskeskukseen.

Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen

Roihuvuoren vanhainkoti on hoivatyypin laitos, jonka alaisina toimivat Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodit.

Hoitopaikat 31. 12.

Vanhainkoti

Roihuvuoren	216	laitossairaala	paikkaa
Hirvihaaran	56	vanhainkotipaikkaa	
Kulosaaren	20	»	

Huollettavat. Roihuvuoren vanhainkodissa hoidettiin kaikkiaan 297 henkilöä ja Hirvihaaran ja Kulosaaren vanhainkodeissa 105 henkilöä. Hoitopäiviä oli 102 454 eli keskim. 254,9 päivää huollettavaa kohti. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 78 301, Hirvihaaran 18 021 ja Kulosaaren 6 132 vrk.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot ja kaantuvat seuraavasti:

	Menot mk	Tulot mk
Vanhainkoti		
Roihuvuori	3 231 287	157 884
Hirvihaara	288 967	13 870
Kulosaari	145 365	3 192
Yhteensä	3 665 619	174 946

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

	mk
Ateriamaksut	60 995
Luontoisedut	8 490
Vuokrat	58 508
Muut tulot	46 953
Yhteensä	174 946

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 41.27 mk ja nettokustannus, eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioonotettuina ilman hoitomaksutuloja 39.25 mk. Hirvihaaran vanhainkodissa oli bruttokustannus 16.04 mk ja nettokustannus 15.27 mk. Kulosaaren vanhainkodin bruttokustannus oli 23.71 mk ja nettokustannus 23.19 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökuntien ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 2.82 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikalla käyntien lukumäärä oli kertomusvuonna 571. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 12 213. Lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 881 näytettä. Fysioterapiahoidoa annettiin Roihuvuoressa 5 174 ja Kulosaaressa 117 kertaa. Vuoden kuluessa oli eri laitoksissa 325 ryhmävoimistelutilaisuutta.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita lähetettiin tarpeen mukaan Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideosastoille hoitoa ja tutkimuksia varten.

Kulosaaren vanhainkodissa lääkäri kävi kolmen viikon välein ja tarvittaessa useammin.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkärinä toimi edelleenkin Kellokosken sairaalan ylilääkäri Paavali Alivirta, joka kävi laitoksessa 23 kertaa.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia osastoilla pidettiin 278 kertaa (näistä 21 ehtoollistilaisuutta). Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhdistysten edustajien järjestämiä tilaisuuksia.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa. Roihuvuoren vanhainkodin kirjastosta lainattiin 6 818 teosta.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiinia hoiti edelleen sairaalapalvelu. Useita viihdytystilaisuuksia oli kaikissa laitoksissa. Niitä järjestivät eri seurat ja yhteisöt. Huollettaville järjestettiin laitoksen puolesta retkeilyjä. Roihuvuoren ja Kulosaaren vanhainkodeista tehtiin retki Vivamon Raamattukotiin Lohjalle, Roihuvuoren vanhainkodin pyörätuolipotilaat tekivät autoretken Helsingin Poliohuolto-yhdistyksen toimilaskotiin Vihtijärvelle ja Hirvihaaran asukkaat tekivät retken Helsinkiin ja kävivät mm. Kaupunginteatterissa katsomassa näytelmää »Kuopion takana». Kulosaaren vanhainkodista oli muutama vanhus Linnanmäellä viettämässä vanhustenpäivää.

Roihuvuoren vanhainkodin kaikilla osastoilla samoin kuin pienissä vanhainkodeissa oli televisiovastaanottimet.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yht. 97 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 232 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 36 472 mk:aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat

erilaisiin talous- ym. töihin, joista heille maksettiin utteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha ja sikala, joiden tuotteiden arvo nousi kertomusvuonna 6 434 mk:aan.

Riistavuoren vanhainkoti

Riistavuoren vanhainkodissa on 114 laitossairaalapaikkaa, tilapäinen 11-paikkainen vanhainkotosasto, päiväkoti, jossa on 40 paikkaa, ja 137 yksiötä käsittävä vanhusten asuintalo.

Laitossairaala- ja vanhainkotipaikoilla hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 190 eri henkilöä, joista 24 miestä ja 166 naista. Hoitopäiviä oli 45 283 eli 238,3 päivää keskimäärin huollettavaa kohti.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 2 588 121 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	28 904
Luontoisedut	5 723
Vuokrat	205 317
Muut tulot	17 147
Yhteensä	257 091

Menot jakautuivat seuraavasti:

Hoiva- ja vanhainkotosasto	2 176 820
Päivähoito-osasto	88 011
Vanhusten asuintalo	323 290
Yhteensä	2 588 121

Laitossairaalan ja vanhainkotosaston potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 2.71 mk.

Menot mk	Bruttokust. hoitopäivää kohti, mk	Nettokust. hoitopäivää kohti, mk
2 176 820	48.07	45.05
88 011	9.79	9.79
323 290	6.28	3.94

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 287, joista 228 oli päiväkodista ja 553 vanhusten asuintalosta. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 8 311, joista päiväkodin osalle tuli 93 ja asuintalojen 309. Lisäksi lähe-

tettiin muualle tutkittavaksi 1 575 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 139 ja fysioterapiahoidoa annettiin 4 939 kertaa. Ryhmävoimistelutilaisuuksia oli 28, joihin osallistui 387 henkilöä. Potilaita lähetettiin myös Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideoastoille tarpeen mukaan.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Hartaustilaisuuksia oli 186, joista 6 ehtoollistilaisuutta. Lisäksi oli eri seurakuntien ja uskonnollisten yhteisöjen järjestämiä tilaisuuksia. Kirjastonhoidosta huolehti kaupungin laitospöytäkirja, joka oli avoinna 2 kertaa viikossa. Kirjastosta lainattiin 3 785 teosta.

Viihdytystoiminta. Riistavuoren vanhainkodin kanttiini toimi entiseen tapaan. Eri yhteisöt, järjestöt ja kerhot sekä yksityiset esiintyjät järjestivät vanhuksille viihdytystilaisuuksia, joihin myös vanhusten asuintalon asukkaat olivat tervetulleita. Kaikilla osastoilla oli televisiovastaanottimet. Huollettavien käyttöön tilattiin 39 vuosikertaa päivä- ja aikakauslehtiä. Huollettaville järjestettiin kolme retkeä, nimittäin Järvenpään peikkometsään, Vivamoon Lohjalle sekä päiväkotilaisille Hämeenlinnaan. Torimatkoja järjestettiin neljä kertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrustotoimintaan osallistui kertomusvuonna 76 huollettavaa, joista 18 päiväosastolta. Askarteluvalmisteiden kokonaisuus oli 15 829 mk. Myyntipäiviä järjestettiin joka kolmas viikko torstaisin. Myyjäiset pidettiin 17.10. Myynti niissä oli 4 218 mk.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi arkisin enintään henkilökunnan yhden työvuoron pituisen ajan. Hoidosta ei peritty korvausta. Päiväkodissa hoidettavat saivat yhden aterian ja kahvitarjoilun päivittäin sekä tilaisuuden kylpemiseen ja saunassa käyntiin. Lisäksi he voivat osallistua askartelu- ja viihdytystoimintaan ja mahdollisuuksien mukaan saada myös laitoksen lääkärin tarpeelliseksi katsomaa fysikaalista ym. hoitoa.

Päiväkodissa kävi yht. 49 eri henkilöä, joista 31 miestä ja 18 naista. Vuoden lopussa

oli osaston kirjoissa 41 vanhusta. Hoitopäiviä oli vuoden aikana 8 989. Huomattava osa päiväosastolla kävijöistä oli vailla vakituista asuntoa.

Vanhusten asuintalo. Vuoden lopussa oli asukasmäärä 139 henkilöä, joista aviopareja 4 (miehiä 12 ja naisia 127). Asumispäiviä oli 51 465. Vanhin asukas oli 87-vuotias ja nuorin 61-vuotias.

Sairaanhoito ja muut palvelukset. Vanhainkodin ylilääkäri tarkasti kaikki asuintaloon muuttaneet. Kertomusvuonna oli 27 päivystävän lääkärin käyntiä. Sairaanhoitajat suorittivat 606 kotikäyntiä vanhusten asuntoihin, sosiaalihuoltaja kävi 335 kertaa, jonka lisäksi asukkaat kävivät sosiaalihuoltajan luona 483 kertaa ja naisvahtimestari 596 kertaa vanhusten luona. Suursiivous tehtiin kaikissa asunnoissa 2 kertaa vuodessa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien vanhusten askarrutuksesta. Askarteluun osallistui 23 henkilöä, joista 22 naista ja 1 mies. Askartelurahaa maksettiin 3 132 mk eli keskim. 11 mk askartelijaa kohti kuukaudessa.

Suursuon vanhainkoti

Laitoksessa on 260 laitossairaalaapaikkaa ja päiväkoti, jossa on 40 paikkaa.

Laitossairaалassa hoidettiin kertomusvuonna 359 henkilöä, joista 35 miestä ja 324 naista. Näistä oli huoltoaputapauksia 25 miestä ja 222 naista. Hoitopäiviä oli 94 452, joista tuli huoltoaputapausten osalle 60 879 eli 64,5 % ja itsemaksavien osalle 33 573 hoitopäivää.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 4 572 422 mk.

Tulot	mk
Ateriamaksut	61 879
Luontoisedut	10 047
Vuokrat	119 146
Muut tulot	58 331
Yhteensä	249 403

Menot ja tulot jakautuivat osastoittain seuraavasti:

	menot	tulot
hoivaosastot	4 497 611	249 403
päiväkoti	74 811	—
yhteensä	4 572 422	249 403

Hoivaosaston bruttomenot olivat hoitopäivää kohti 47.62 mk ja nettomenot 44.98 mk.

Potilasmaksut eivät sisälly tuloihin.

Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat 2.79 mk henkilöä ja päivää kohti.

Lääkärinhoito. Poliklinikkakäyntien lukumäärä oli 1 048, joista 375 oli päiväkodista. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 12 526 ja muualle tutkittavaksi lähetettiin 1 343 näytettä. Ekg-tutkimuksia suoritettiin 465 ja fysioterapiahoidoa annettiin 7 445 kertaa. Ryhmävoimistelutilaisuuksia oli 66, joihin osallistui 786 henkilöä. Muiden sairaaloiden poliklinikoille lähetettiin hoitoon ja tutkimuksiin yhteensä 689 potilasta sekä Kustaan-kartanon ja Koskelan röntgenosastoille tutkimuksiin yht. 666 potilasta.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Har-
taustilaisuuksia oli 413 ja ehtoollisjumalan-
palveluksia 18. Yhteisiä juhlia oli 2, lisäksi
useat kuorot vierailivat laitoksessa. Henkilö-
kohtaista sielunhoitotyötä tehtiin keskuste-
lujen muodossa. Kirjastosta huolehti kau-
pungin laitoskirjasto. Kirjastonhoitaja kiersi
kerran viikossa kirjavaunun kanssa päivä-
kodissa sekä jokaisella osastolla. Tämän li-
säksi kirjasto oli avoinna kaksi kertaa vii-
kossa. Kirjoja lainattiin 5 316. Huollettavien
käyttöön tilattiin 80 vuosikertaa päivä- ja
aikakauslehtiä.

Viihdytystoiminta. Sairaalapalvelulle vuok-
rattu kanttiini palveli huollettavia entiseen
tapaan. Kaikilla osastoilla oli televisiovas-
taanottimet. Vanhuksille järjestettiin 5 teat-
teriesitystä laitoksessa ja 2 Kaupunginteatte-
rissa. Elokuvaesityksiä oli kerran kuukau-
dessa. Lisäksi oli erilaisten yhteisöjen kuin

myös yksityisten järjestämiä musiikkiesityk-
siä. Hoivaosastojen potilaille järjestettiin pari
retkeä, toinen Tapiolaan, jonka jälkeen oli
kiertoajelu kaupungilla, ja toinen retki teh-
tiin Salmen kartanoon. Lisäksi tehtiin useita
retkiä Kauppatorille. Samoin pääsivät päivä-
kodin asukkaat tutustumaan Tapiolaan ja
vastaavasti kiertoajelulle. Toisen retken päi-
väkotilaiset tekivät Luukin alueelle ja Salmen
kartanoon. Lisäksi on mainittava, että 17
vanhusta (12 invalidivaunupotilasta) kulje-
tettiin vanhusten päivänä Linnanmäelle.

Huollettavien työ ja askartelu. Askarrutus-
toimintaan osallistui kertomusvuonna 124
huollettavaa, hoivaosastoilta 82 ja päiväko-
dista 42, joista oli 113 naista ja 11 miestä. Eri-
lasiin talous- yms. töihin osallistui näiden
lisäksi 16 huollettavaa. Askarteluvalmistei-
den kokonaismyynti oli 15 614 mk, josta
omaan käyttöön tarkoitettujen valmisteiden
osuus 786 mk. Päiväkodin huollettavat saivat
työainekustannusten ja myyntihinnan ero-
tuksen itselleen askartelurahana. Askartelu-
tuotteiden myynti oli kerran viikossa.

Päiväkoti. Päiväkoti toimi samojen peri-
aatteiden mukaan kuin Riistavuoren päivä-
koti. Päiväkodissa kävi kertomusvuonna
kaikkiaan 56 henkilöä, joista 41 naista ja 15
miestä. Hoitopäiviä oli 9 625. Suurin osa
päiväkodissa käyneistä oli 66—80-vuotiaita.

Myllypuron vanhusten asuintalo

Myllypuron vanhusten asuintalossa on 136
yksiota, joista yksi on toimistona. Talossa
asui kertomusvuonna kaikkiaan 162 henkilöä,
näistä miehiä 19 ja naisia 143. Kertomusvu-
oden lopussa oli asukkaita 144. Asumispäiviä
oli 52 731. Vanhin asukas oli 86-vuotias.

Asuintalon menot olivat 361 836 mk ja tu-
lot 130 840 mk. Huoltopäiväkustannus asu-
kasta ja päivää kohti bruttomenojen mukaan
oli 6.86 mk.

Sairaanhoido. Asuintalon asukkailla ei ol-

lut omaa lääkäriä, vaan he kävivät alue- ja yksityislääkäreiden vastaanotoilla ja lisäksi kaupungin poliklinikoilla. Kiireellisissä sairaustapauksissa pyydettiin asukkaan luo joko aluelääkäri tai päivystävä lääkäri. Näitä käyntejä oli 55. Sairastumistapauksia oli kertomusvuonna 148. Kaupungin kotisairaanhoidaja teki kotikäyntejä 15 asukkaan luo, 38 asukasta oli 44 kertaa sairaalahoidossa kaupungin eri sairaaloissa ja sairaalapäiviä oli 929.

Kotikäyntejä vanhusten luo tehtiin kaikkiaan 2 297, joista suurimman osan teki asuintalon hoitaja apulaisineen. Muita palveluksia tehtiin 2 195, joista mainittakoon ostopalvelu, lääkkeitten nouto apteekista, maksujen hoito, eläkkeitten nosto ja puhelinpalvelu.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asukkaiden askartelusta siten, että työtupien askartelutyönohjaaja kävi asuintalossa ohjaamassa vanhusten askartelutyötä 3 päivänä viikossa. Askarteluun osallistui 19 naista. Työtuvat maksoivat askartelijoille työainekustannusten ja myyntihinnan erotuksen askartelurahana. Tätä rahaa maksettiin kertomusvuonna 1 435 mk ja sen suuruus vaihteli 1 mk:sta 67 mk:aan kuukaudessa askartelijaa kohti. Asukkaat ottivat myös osaa tehtävälunontoihin askarteluun, johon kuului erilaisia asuintalon toimintaan liittyviä tehtäviä. Tästä maksettiin askartelurahaa 1—3 mk päivässä, ja siihen osallistui 12 henkilöä (2 miestä ja 10 naista); heidän yhteisesti saamansa askarteluraha oli kertomusvuonna 3 444 mk.

Viihdytystoiminta. Asuintalon asukkaille järjestettiin kertomusvuonna 29 erilaista viihdytystilaisuutta, joista Herttoniemen seurakunta järjesti 22, eri piirit 2, oma johto 3 ja lisäksi oli 2 teatteriesitystä. Tämän lisäksi saivat asukkaat vapaa- ja alennuslippuja teatteriin, elokuviin, oopperaan yms. Retkistä mainittakoon autoretki Sammattiin ja Lohjalle, täällä käytiin Paikkarin torpassa, Sammatin kirkossa sekä Vivamon työkeskuksessa. Vanhukset osallistuivat myös Herttoniemen seurakunnan retkiin ja olivat muutenkin mukana seurakuntatoiminnassa.

Pihlajamäen asuintalo

Pihlajamäen asuintalon ensimmäiset rakennusosat ja kerhosiipi valmistuivat 1.2. kertomusvuonna ja ensimmäiset 147 vanhusta muuttivat 26.2.—13.3. välisenä aikana. Kokonaisuudessaan asuintalo valmistui 30.5. ja kaikki 247 yksiotä olivat asuttuina 17.6. Kertomusvuonna asui asuintalossa kaikkiaan 319 vanhusta, joista 76 miestä ja 243 naista. Vuodelle 1969 siirtyi 313 asukasta. Asumispäiviä oli 78 236. Talon vanhin asukas oli 85-vuotias ja nuorin 59-vuotias.

Asuintalon menot olivat 246 460 mk ja tulot 202 802 mk. Bruttokustannus asukasta ja päivää kohti oli 3.15 mk ja nettokustannus 0.56 mk.

Sairaanhoito. Asuintalon kerhosiivestä vuokrattiin vastaanottotilat Pihlajamäen aluelääkärin vastaanottoa ja sairaanhoitoasemaa varten 1.4. lukien. Asuintalosta kävi aluelääkärin vastaanotoilla 191 henkilöä ja näitä käyntejä oli 697. Aluelääkäri tai päivystävä lääkäri suoritti 23 käyntiä kiireellisissä sairaustapauksissa. Sairaanhoitoasemalla kävi 1.8.—31.12. välisenä aikana 13 henkilöä ja käyntejä oli 242. Kotisairaanhoidaja kävi samana aikana 8 henkilön luona 97 kertaa ja henkilökunta suoritti 192 kotikäyntiä sairaustapauksissa. Sairalahoidossa oli 45 henkilöä yhteensä 51 kertaa.

Askartelu. Työtuvat huolehtivat asuintalossa asuvien askartelusta 1.10. lukien siten, että työtupien askartelunohjaaja kävi asuintalossa viitenä päivänä viikossa. Askarteluun osallistui 44 henkilöä, 38 naista ja 6 miestä. Askartelurahana maksettiin esineen myyntihinnan ja työtarpeitten hinnan välinen erotus. Askartelurahaa maksettiin 1 826 mk. Asukkaat ottivat myöskin osaa tehtävälunontoihin askarteluun, joka käsittää erilaisia talon toimintaan liittyviä tehtäviä. Tähän

sallistui 10 henkilöä ja saivat he askartelua 1 139 mk.

Viihdytystoiminta. Pihlajamäen seurakuntaan piiriin työntekijät pitivät asukkaille Kultaisen Iän kerhoa kerran viikossa. Markuksen seurakunta järjesti ruotsinkielisille asukkaille kerhotoimintaa samoin kerran viikossa. Seurakunnat järjestivät myöskin erilaisia retkiä vanhuksille. Lisäksi heille varattiin maksuton teatteri-ilta Helsingin Kaupunginteatterissa, elokuvateatterissa, konsertti Kulttuuritalolla sekä käynti Kansallisoopperassa ja myöskin saaristoristeily Helsingin edustalle.

Tervalammen työlaitos

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa oli vuoden aikana yht. 862 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa, karkumatkalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 91 henkilöä. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 160.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla oli kirjoissa vuoden aikana huoltolaosastossa 417 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 125.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli kirjoissa 264 miestä. Näistä oli laitoksessa läsnä olevia yhteensä 187 miestä. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 196.

Hoitopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 47 668. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä	
	v. 1968	v. 1967
Huoltoapulain nojalla hoidetut	6 659	4 659
PAV-lain » »	27 328	29 562
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	13 681	13 281
Yhteensä	47 668	47 502

Hoitopäivien luku nousi edellisestä vuodesta 166:lla.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 867 593 mk ja bruttotulot 465 302 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 144 506 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 18.20 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 8.44 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 11.47 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, sikala-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 30 437 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 59 355 mk:n arvosta, mistä summasta 42 982 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla oli huollettavien käyntien luku 1 379. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla 352 käyntiä. Hammaslääkärikäyntien luku oli n. 296. Laitoksen sairausosastolla hoidettiin 22 potilasta, joiden hoitopäivien lukumäärä oli 201.

Henkinen huolto. Huollettaville järjestettiin mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen työterapiaa. Ryhmäterapiatilaisuuksia järjestettiin 124 ja niissä kävi yht. 1 314 huollettavaa, lisäksi oli yksilöterapiaa. AA-kerho kokoontui 1—2 kertaa viikossa ja Helsingin AA-kerhoista oli useita vierailuja.

Vihdin seurakunnan papit ja erilaisten uskonnollisten järjestöjen edustajat pitivät laitoksessa hartaustilaisuuksia. Viihdetilaisuuksia oli mm. kaksi Suomen Kouluteatterin vierailua, yksi Studiotheaterin vierailu sekä raittiusjuhla, lisäksi järjestettiin urheilu- ym. kilpailuja. Huollettavien käytössä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

3. Irtolaishuolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 598 eri henkilöä, joista 318 (ed.v. 328) miestä ja 280 (340) naista.

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 184 (222).

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain

niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä. Myös taulukkoliitteissä on numerotietoja.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	47	14.8	78	27.9	125	20.9
Työn vieroksuminen	183	57.5	154	55.0	337	56.4
Kerjuu	18	5.7	6	2.1	24	4.0
Ammattihaureus	4	1.3	41	14.6	45	7.5
Muu peruste ¹⁾	66	20.7	1	0.4	67	11.2
Yhteensä	318	100.0	280	100.0	598	100.0

Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa, 45.5 % joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 22.7 % kuljeksivan elämän ja 22.7 % ammattihaureuden perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä

sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	30	9.4	26	9.3	56	9.4
Kotikuntaan lähettäminen	16	5.0	11	3.9	27	4.5
Irtolaisvalvonta	155	48.8	111	39.6	266	44.5
Työlaitos	38	12.0	38	13.6	76	12.7
Pakkotyö	1	0.3	5	1.8	6	1.0
Jälkivalvonta	78	24.5	89	31.8	167	27.9
Yhteensä	318	100.0	280	100.0	598	100.0

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 12.5 %, jäi varoitusasteelle 26.1 %, valvontaasteelle 45.7 %, työlaitoksessa oli 9.2 % ja jälkivalvonnassa 6.5 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltoon lähettämisestä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli kah-

den viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 15 125, joista 6 189 oli miesten ja 8 936 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	210	66.1	188	67.1	398	66.6
Naimisissa	57	17.9	47	16.8	104	17.4
Leskiä	2	0.6	10	3.6	12	2.0
Eronneita	49	15.4	35	12.5	84	14.0
Yhteensä	318	100.0	280	100.0	598	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 49 eli 8.2 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 5.3 % ja naisista 11.4 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ¹⁾ %	21—29 v %	30—39 v %	40—49 v %	50 v— %	Yht. %
Miehiä	7.2	29.6	29.2	22.0	12.0	100.0
Naisia	19.6	38.2	18.6	15.0	8.6	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 274 eli 45.8 % kaikista, mie-

histä erikseen 194 eli 61.0 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 60.3 %.

4. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Huollettujen lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 4 900 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Yh-
	Miehiä Naisia teensä
Varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut	3 547 178 3 725
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut	1 107 68 1 175
Yhteensä	4 654 246 4 900

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 3 725. Luku oli 16.1 % pienempi kuin edellisena

vuonna, jolloin huollettuja oli 4 439. Vähennys johtuu siitä, että työvoimapulan ja eräiden tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien takia on toimenpiteiden kohteiksi joutuvien määrää jouduttu rajoittamaan. Sama pätee myös nuorina väärinkäyttäjinä huollettujen kohdalla.

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 3 014 miestä ja 135 naista eli yhteensä 3 149 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatko-huoltoa, kun sen sijaan vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 533 (ed. v. 898) miestä ja 43 (39) naista eli kaikkiaan 576 (937) henkilöä.

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

¹⁾ Tuntematonta syntyperää olevat mukaan luettuina. — ²⁾ Irtolaiskäsittelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

20. Huoltotoimi

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	39	1.1	1	0.6	40	1.1
Rattijuoppous	9	0.3	—	—	9	0.2
Häiriö tai pahennus	1 445	40.8	69	38.8	1 514	40.7
Päihtymystapaukset	1 418	40.0	61	34.2	1 479	39.7
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	22	0.6	1	0.6	23	0.6
Ansiotyön laiminlyönti	19	0.5	2	1.1	21	0.6
Rasitus	11	0.3	2	1.1	13	0.3
Huoltoavun tarve	8	0.2	5	2.8	13	0.3
Vapaaehtoisuus	576	16.2	37	20.8	613	16.5
Yhteensä	3 547	100.0	178	100.0	3 725	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toi-

menpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	573	16.1	26	14.6	599	16.1
Valvonta	1 148	32.4	62	34.9	1 210	32.5
Huoltola (päättö)	290	8.2	10	5.6	300	8.0
Huoltola (täytäntöönpanu)	443	12.5	33	18.5	476	12.8
Sairaala- tai muu laitoshoido	425	12.0	26	14.6	451	12.1
Jälkivalvonta	534	15.0	21	11.8	555	14.9
Hoitokodit	134	3.8	—	—	134	3.6
Yhteensä	3 547	100.0	178	100.0	3 725	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle valtaosa eli 46.0 %, valvontaan 21.4 %.

Siviilisäätty. Siviilisäädyn mukaan ryhmit-
tyivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Siviilisäätty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 626	45.8	39	21.9	1 665	44.7
Naimisissa	1 202	33.9	78	43.8	1 280	34.4
Leskiä	63	1.8	11	6.2	74	2.0
Eronneita	655	18.5	50	28.1	705	18.9
Tuntematon	1	0.0	—	—	1	0.0
Yhteensä	3 547	100.0	178	100.0	3 725	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olleista varsinaisista väärinkäyttäjistä olivat:

	—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v —	Kaikkiaan
Luku	44	456	1 020	1 188	1 017	3 725
%	1.2	12.2	27.4	31.9	27.3	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjii 42, joista 13 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 30—49-vuotiaita. Morfiinin yms. käyttäjiä oli 10, muun lääkeaineen

käyttäjiä 6 ja 26 käytti alkoholin lisäksi lääkeainetta.

Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 1 175 henkilöstä oli 1 107 miespuolista ja 68 naispuolista. Heistä oli 404 ollut

jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 771.

Huoltotoimenpiteet, siviilisäät. Viimeksi

sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät po. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	1 014	91.6	63	92.6	1 077	91.7
Valvonta	93	8.4	5	7.4	98	8.3
Yhteensä	1 107	100.0	68	100.0	1 175	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 59 naista ja 712 miestä, sovellettiin 57 naiseen sekä 698

mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa.

Siviilisäät	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	969	87.5	56	82.4	1 025	87.2
Naimisissa	132	11.9	9	13.2	141	12.0
Eronneita	6	0.6	3	4.4	9	0.8
Yhteensä	1 107	100.0	68	100.0	1 175	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	447	728	1 175
%	38.0	62.0	100.0

Uusista tapauksista 18—20-vuotiaiden osuus oli 45.7 %.

Asunnottomien alkoholistien huolto. Vaikka Helsingissä oli yli 3 000 miesten asuntolapaikkaa, oli paikoista talvisin ajoittain puutetta. Huoltoviraston ja majoitustoiminnan harjoittajien yhteistoiminnan tuloksena on usean talven ajan toiminut huoltoviraston asunnottomien huoltotoimiston suojissa iltaisin majoitustoiminnan keskuselin, joka on auttanut asunnottomia majoituksen saannissa. Päihtyneitä ei oteta varsinaisiin yömajoihin eikä asuntoloihin.

Talvella 1967 kauppaan tullut uusi talous-sprii, työttömyys, armahduslaki ja kovat pakkaset lisäsivät asunnottomien alkoholistien lukumäärää. Huoltolautakunta oli jo aikaisemmin tehnyt ehdotuksia lämmittelysuojan saamiseksi ko. henkilöitä varten. 4.12.1967 avattiin yhteistoiminnassa Suoja-Pirtti -yhdistyksen kanssa hätämajoitus-

paikka talossa Lauttasaarenkatu 1. Majapaikassa oli ajoittain samanaikaisesti yli 1 000 miestä. 4.12.1967—3.4.1968 välisenä aikana oli tässä ensisuojaissa kaikkiaan 3 173 eri miestä, joista Helsingissä kirjoilla olevia 51.3 %. Ensisuoja oli suljettuna 16.7.—31.10. ja avattiin jälleen 1.11. aikaisempaa suuremmissa puitteissa ja täsmennetyin ja tarkistetuin toimintaperiaattein.

Vapaaehtoisesti hoitoon pyrkivien yksilö- ja ryhmäterapia. PAVI-huoltotoimiston käytössä oli edelleen talosta Hämeentie 8 vuokrattu huoneisto kerhotoimintaa varten. Huoneistossa harjoitettiin vapaaehtoisuuteen perustuvaa yksilö- ja ryhmätyötä hoitoon hakeutuvien vapauttamiseksi päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä.

Kerhuhuoneisto pidettiin avoinna kaikkina päivinä, myös sunnuntaisin klo 9—22 välisenä aikana. Aukioloaikana huoneistoon oli vapaa pääsy jokaisella hoitoa hakevalla, päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä kärsivällä henkilöllä.

Huoneisto oli PAVI-huoltotoimiston käytössä jokaisena arkipäivänä klo 9—10.30 ja 12.30—17 sekä arki-iltoina paitsi lauantaisin klo 19—22. Tällöin huoneistossa oli valvojana

PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijä, joka päiväsaikaan huolehti huoneistoon saapuvien henkilöiden yksilöhoidosta ja iltaisin PAVI-toimiston ja Toukolan hoitokodin tarpeita palvelevasta ryhmätöinnistä.

Huoneisto oli myös Helsingin AA-kerhon käytössä kaikkina viikon päivinä. Huoltovirasto huolehti huoneiston vuokran, puhelin-kulujen ja sähkönkulutuksesta aiheutuvien kulujen maksamisesta ja Helsingin AA-kerho puolestaan muiden kulujen suorittamisesta.

Kertomusvuoden aikana pidettiin kerholla 191 kokousta PAVI-huoltotoimiston sosiaalityöntekijäin valvomana. Kokouksiin osallistuneiden lukumäärä oli 3 482 eli keskim. 18.2 henkilöä kokousta kohti. Kerholla käyntien määrä oli 20 644 eli hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Sosiaalityöntekijät suorittivat 1 967 henkilökohtaista keskustelua apua hakemaan tulleiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien asioiden hoitamiseksi. Samalla he järjestivät asunnon 127 henkilölle ja välittivät työpaikan 23 henkilölle.

Kerhotoiminnasta kertomusvuoden aikana saadut kokemukset olivat varsin myönteisiä. Tämä toimintamuoto liittyi tuloksellisesti päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kuntouttamiseen vapaaehtoisen avohuollon linjalla.

Nuorten henkilöiden AA-kerhotoiminta. AA-nuorisoryhmä »Hagiksen Nuoret» aloitti toimintansa 1.11.1967 kaupungin nuorisotoimiston Hakaniemen kerhokeskuksesta, Silta-

saarenk. 12, PAVI-toimistolle luovuttamassa huoneistossa. Kerhoiltoja pidettiin neljänä iltana viikossa (maanantai, keskiviikko, torstai klo 18—22 ja lauantai klo 17.30—20. Syyskuun alusta kertomusvuonna muodostettiin uusi ryhmä »Krunikan Nuoret», joka kokoontui tiistaisin ja perjantaisin klo 18—22 seurakuntien nuorisotoimiston huoneistossa Snellmanink. 19 A 2. Tällöin Hagiksen Nuoret eivät enää kokoontuneet torstaisin. Samoin 1.3. kertomusvuonna aloitti uudelleen toimintansa AA-nuorisotoiminta Perheryhmä Toive lauantaisin klo 18—22 Kriminaalihuolto-yhdistyksen huoneistossa Pengerk. 30.

Kerhotoimintaan osallistuneet olivat yleensä n. 20—22-vuotiaita. Alle 18-vuotiaita oli vain muutama ja vanhin oli 27-vuotias.

Kerhotoiminnan alkamisesta lukien pidettiin yhteensä 399 ryhmäkokousta, joihin osallistui 5 685 henkilöä. Näitä ryhmäkokouksia samoin kuin kesäretkeilyjä ohjasi kaksi PAVI-huoltotoimiston osa-aikatyössä olevaa sosiaalityöntekijää. Kesän aikana kertomusvuonna tekivät nuorisoryhmät 6 viikonloppuretkettä, joista 2 Nuuksionpään retkeilyalueelle ja 4 Vuorilahden kesäkotiin. Näihin retkiin osallistui 138 kerholaista tai heidän omaistaan. Kustannukset he keräsivät keskuudestaan.

Nuorten AA-kerhotoiminta on osoittanut elinvoimaisuutensa ja tarpeellisuutensa ja toiminta on jo laajentunut kolmeksi ryhmäksi.

5. Toukolan hoitokoti

Toukolan hoitokoti, joka perustettiin v. 1963 jatkoi toimintaansa entiseen tapaan.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 77 miestä. Vuoden aikana voitiin n. 1 000 pyrkijästä ottaa hoitokotiin vain 58 uutta asukasta. Hoitovuorokausien luku oli 8 065, joista itsemaksavien hoitovuorokausia oli 6 038 ja huoltolautakunnan maksamia 2 027. Huoltolautakunnan maksamien hoitovuorokausien lukumäärän lisääntyminen

edelliseen vuoteen verrattuna johtui edelleen vaikeutuneesta työllisyys tilanteesta. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 12.31 mk ja nettokustannukset 5.55 mk.

Menot ja tulot. Hoitokodin menot ja tulot olivat:

Menot yhteensä 99 244 mk.

Tulot	mk
Hoitomaksut:	
Itsemaksavat	35 233
Huoltolautakunta	13 806
Henkilökunnan ruokailu	2 478
Vuokrat	1 817
Valtion apu	1 000
Muut tulot	158
Yhteensä	54 492

Nettomenot olivat 44 752 mk.

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli	
31.12. seuraava:	
Kodista poistui kuntoutuneina	32
Sairaalaan toimitettiin	2
Lyhytaikaisia asukkeja	3
Järjestyssääntöjen rikkomisen takia	
poistettiin	20
V:een 1969 jäi hoitokotiin	20
Yhteensä	77

6. Sosiaalilääkärin toiminta

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärintlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaalilääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta ja osallistui kuntoutustoimikunnan työhön.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin

Hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 105 ryhmäkokousta, joihin osallistui 2 865 henkilöä. Henkilökohtaisen keskustelun muodossa hoidettiin 1 129 asiaa. Useimmat hoitokodista poistuneet osallistuivat myöhemminkin ryhmätoimintaan eri AA-ryhmissä.

Mainittakoon vielä, että hoitokodin asukkaat maksoivat kodissa ollessaan perheiden elatusmaksuja, sakkoja ja muita velkoja veronpidätysten lisäksi.

Hoitokodissa sen viisivuotisen toiminnan aikana asuneista miehistä on 2/3 jäänyt lakisääteisen PAV-huollon ulkopuolelle kodista poistuttuaan.

sosiaalilääkärin toimesta 1 330 (ed. v. 1 875) huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 1 673 (2 160). Uusia huollettavia oli 462 (577).

Kirjoitettujen lääkärintlausuntojen ja todistusten luku oli 1 434, poliklinista ensiapua annettiin 726 kertaa, muihin poliklinikoihin, sairaaloihin yms. lähetettiin 80 huollettavaa. Sosiaalilääkäri antoi myös neuvontaa ja ohjausta huollettaville ja heidän omaisilleen.

7. Juopumuspidätykset

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 12 595 eri henkilöä, joista miehiä 11 788 ja naisia 807. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 1 223

henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 3 080 ja syytteesen asetettiin 3 913 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 39 498. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 3.2 ja naisten osalta 2.3. Eniten pidätyksiä sattui touko- vähiten tammikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekiste-

röity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 6 016, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjänä huollettuja 1 787 sekä irtolaisina 923.

Juopumuspidätykset jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Pidätyksiä oli Helsingissä yht. 40 754, jois-

ta 3 654 muualla asuvien pidätyksiä. Helsingiläisten pidätyksiä oli yht. 39 498, joista 2 398 tapahtui Helsingin ulkopuolella.

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu taukko-osastossa.

8. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä tai yksinäisiä henkilöitä.

tammikuu	1 326	heinäkuu	1 218
helmikuu	1 306	elokuu	1 127
maaliskuu	1 192	syyskuu	1 239
huhtikuu	1 287	lokakuu	1 354
toukokuu	1 349	marraskuu	1 357
kesäkuu	1 160	joulukuu	1 207

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 5 175, joista van-

huksia 1 911. Toimistoon tehtiin 8 744 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi, mutta huomattava osa pyynnöistä jouduttiin hylkäämään työvoimapulan vuoksi.

Kodinhoitajat suorittivat kaikkiaan 40 363 työpäivää ja kotiaavustajat 4 680 työpäivää. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 93 100 mk. Kodinhoitotyöstä aiheutuneet kustannukset olivat kodinhoitajien osalta 6.89 mk/t brutto (nettokust. 4.96 mk) ja kotiaavustajien osalta 5.37 mk/t brutto (nettokust. 5.02 mk).

9. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha, sotilasavustukset ja vanhusten asumistuki

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 055 opiskelijaa. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 249 045 mk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 80 767 mk sellaisille helsinkiläisille opiskelijoille, joiden valtiolta saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 913 invalidia. Lääkintähuoltoa sai 601 invalidia sairaalahoitona jälkihoitoineen sekä tekojäseniä, tukisidoksia, invalidipyöriä, kuulolaitteita yms. apuvälineitä. Lääkintähuoltomenojen kokonaismäärä oli 184 189 mk.

Koulutusmenoja maksettiin 40 vammaiselle ja 5 perhettä sai huoltorahaa yht. 22 450

mk. Työvälineiden ja raaka-aineiden hankintaan tai oman yrityksen perustamiseen sai taloudellista tukea 4 invalidia, joille maksettiin avustuksina ja lainoina yht. 2 654 mk.

Invalidirahan saajia oli kertomusvuoden lopussa 2 118, joista sokeita tai heikkonäköisiä oli 305.

Työhuoltoon varatusta määrärahasta maksettiin 26 invalidille yht. 6 375 mk avustuksena apuvälineiden hankintaan, koulutukseen yms. sekä 4 invalidille kunnallisena elinkeinoapuna työvälineiden hankintaan 669 mk.

Sokeiden asumistukea maksettiin 6 varattomalle tai vähävaraiselle sokealle yht. 9 041 mk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 28 sotaorvolle kaikkiaan 14 905 mk.

Työhuoltotoimisto antoi kaikkiaan 5 520 lausuntoa tai esitystä.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 212 henkilölle yht. 116 278 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 208 ja reumaatikkoja 4. Toipilasrahaa maksettiin 1.5. lukien varattomalle toipilaalle 240 mk kuukaudessa, vähävaraiselle 170 mk kuukaudessa ja tyydyttävässä taloudellisessa asemassa olevalle 85 mk kuukaudessa. Toipilasraha maksetaan enintään kuuden kuukauden ajalta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustus-

lain nojalla 731 tapauksessa kaikkiaan 870 816 mk.

Vanhusten asumistukea maksettiin 2 576 vanhukselle tai vanhuspariskunnalle. Asumistukea maksettiin yhteensä 1 116 570 mk. Asumistuen saajista oli yksinäisiä naisia 2 120, yksinäisiä miehiä 171 ja aviopareja 285. Alivuokralaisia oli yht. 434 asumistuen saajaa. 615 asumistuen saajaa sai vuoden aikana tilapäistä huoltoapua.

Vanhusten virkistystoiminnasta tuli osalliseksi n. 390 vanhusta ja tähän käytettiin 2 578 mk.

10. Huoltolautakunnan työtuvat

Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 110 ja työsuhteessa olevia 25. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät työskentelivät Koskelan sairauskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja muiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden valmistaminen sekä verhotyöt kaupungin laitoksille. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille oli niinkään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 96, helmikuussa ja pienimmillään, 86, toukokuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 114. Työpäiviä oli koko vuonna 26 707, niistä huoltosuhteessa olevien 20 683 ja työsopimussuhteessa olevien 6 024. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskim. päiväansio oli 26.12 mk ja huollettavien keskim. päiväpalkkio 5.56 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 3.30 mk, 8.4. lukien

3.50 mk työpäivältä; ruokavalion tarpeessa olevat lisäksi 80 p ja 8.4. lukien 1.12 mk ns. dieettilisää ruokailupäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 1 954 913 mk ja bruttotulot 1 794 779 mk, joten nettomenoiksi jäi 160 134 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten huoltoavun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä työtuvat merkitsi suojatyöpaikkaa, mutta usealle se oli myös kuntouttamis-, työkokeilu- ja työhönvalmennuspaikka.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askartelutyössä mukana 151 ja lopussa 169 vanhusta; askartelusta poistui vuoden aikana 84 ja uusia tuli 102.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 1 941 ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksessa oli 2 929. Askartelurahoja maksettiin vanhuksille yht. 31 341 mk ja askartelutuotteita myytiin 46 291 mk:n arvosta. Suurin yksityisen vanhuksen kertomusvuoden aikana saama askartelurahamäärä oli 1 303 mk ja pienin 79 mk.

20. Huoltotoimi

Kertomusvuoden lopussa askartelutyössä mukana olleitten vanhusten keski-ikä oli n. 71 vuotta, vanhin oli 89-vuotias. Vanhusten askartelutuotteiden myynnin hoiti Kallion virastotalon ala-aulassa oleva myymälä.

Lopuksi on mainittava, että työtuissa

työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevilla tilastollisissa selvityksissä luettu huolletta-viin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Huoltotoimen kustannukset

1. Tulot ja menot

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja me-

nojen jakautumisen eri ryhmiin.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	markkaa	
Korvaukset annetusta huollosta	10 371 074	13 293 803 ¹⁾
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	45 000	40 803
Ateriamaksut	306 600	270 531
Luontoisedut	15 300	15 712
Vuokrat	349 612	319 024
Muut tulot	232 000	199 870
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	95 000	79 911
Luontoisedut	3 500	3 818
Vuokrat	105 000	117 450
Muut tulot	82 500	107 446
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	74 100	60 995
Luontoisedut	5 800	8 490
Vuokrat	60 552	58 508
Muut tulot	29 060	46 953
Riistavuoren vanhainkoti ja asuintalo:		
Ateriamaksut	36 770	28 904
Luontoisedut	5 063	5 723
Vuokrat	214 332	205 317
Muut tulot	13 850	17 147
Suursuon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	85 500	61 879
Luontoisedut	15 697	10 047
Vuokrat	126 958	119 146
Muut tulot	37 130	58 331
Vanhusten asuintalot	283 957	333 643
Toukolan hoitokoti	52 081	54 492
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	253 554	263 075
Korvaukset valtiolta	158 400	202 227
Maatilan tulot	581 400	571 995
Työtuvat	1 420 000	1 794 779
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	630 000	540 000
Kodinhoitomaksut	100 000	93 100
Muut tulot	80 000	119 232
Yhteensä	15 869 790	19 102 351

¹⁾ Tästä on Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavien ja yksityis-paikoilla olleiden maksuja 1 449 597 mk.

Menot	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	markkaa	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	8 901 618	9 416 745
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	1 350 000	1 858 166
Hautauskustannukset	110 000	97 756
Muu huoltoapu	11 540 000	17 613 485
Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto	76 000	78 858
Irtolaishuolto	1 500	205
Työhuolto	110 000	87 810
Vanhusten kodinhoito	80 000	102 224
Sokeiden asumistuki	15 000	9 041
Vähävaraisten äitien ja vanhusten lomamatka-avustukset ...	1 500	515
Vanhusten asumistuki	1 500 000	1 116 570
Vanhusten virkistystoiminta	15 000	2 578
Toipilasrahat	160 000	116 278
Työtuvat	1 879 183	1 954 913
Koskelan sairaskoti	17 098 802	18 394 389
Kustaankartanon vanhainkoti	6 461 997	6 865 068
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	3 351 556	3 665 619
Riistavuoren vanhainkoti	2 523 656	2 588 121
Suursuon vanhainkoti	4 341 737	4 572 422
Vanhusten asuintalot	780 299	608 296
Toukolan hoitokoti	109 960	99 244
Tervalammen työlaitos	861 318	867 593
Tervalammen maatila	785 219	716 501
Hoito sairaaloissa	2 757 000	3 871 865
Hoito muissa laitoksissa	5 260 000	4 818 916
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	1 740 500	1 661 819
Huoltolautakunnan käyttövarat	2 056 053	199 137
Yhteensä	73 867 898	81 384 134
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	12 812 000	13 148 347
Kaikkiaan	86 679 898	94 532 481

2. Huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna korvauksia annetusta huollosta 17 325 754 mk. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lasten- suojeulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ¹⁾	2 266 713	1 739 594	4 006 307 ²⁾
Toisilta kunnilta perityt	5 880	116 980	122 860
Yksityisiltä perityt	9 571 613	1 993 168	11 564 781
Yhteensä	11 844 206	3 849 742	15 693 948

Pääosa yksityisiltä perityistä korvauksista kertyi kansaneläkkeistä.

Yksityisiltä perittyihin korvauksiin sisältyvät huoltolautakunnan ja lastensuojelu-

¹⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.
²⁾ Tämän lisäksi saatiin valtiolta korvausta v. 1967 sotilasavustuksista 676 640 mk. Kertomusvuoden ennakkoon sotilasavustuksista oli 900 000 mk. Nämä luvut eivät sisälly huoltolautakunnan tilinpäätökseen.

lautakunnan antamasta huollosta 117 henkilöltä työlaitoksessa suoritetun työn muodossa saadut korvaukset. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 23 981 mk.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suoritettiin Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon vanhainkodissa ja Suursuon vanhainkodissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 1 316 387 mk ja yksityispaikoilla olleet 133 210 mk.

Kodinholdosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tilierittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Asiamiesosasto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 270 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 81 oli huoltolautakunnan ja 189

lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Toisilta kunnilta saapui korvausvaatimuksia 333 päähenkilölle annetusta huollosta. Valtiolta haetuista korvauksista oli 6 718 huoltoapua koskevia, 88 sotasiirtolaishoitoa ja 32 vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia koskevia hakemuksia. Näiden lisäksi tehtiin valtiolle tilitys 705 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta. PAVI-lain 35 §:n 1 momentissa mainittuja tapauksia oli 1 297. Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvia velkomistapauksia oli vuoden lopulla 19 362. Huollettavien eläkkeitä oli hoidettavana vuoden lopussa 5 731 henkilön osalta. Holhouskortistossa oli kertomusvuoden lopussa 1 538 henkilöä. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 2 393 593 mk ja eläkkeitä välitettiin 2 003 171 mk, lisäksi maksettiin ylimääräisiä käyttövaroja huollettaville heidän pankkitileiltään 280 576 mk.

3. Kassa- ja tilitoiminta

Rahatoimiston Kallion osasto vastasi huoltolautakunnan ja sen alaisten laitosten rahoituksen- ja kirjanpito tehtävistä sekä arvoomaisuuden hoidosta.

Huostaanotettuja pankkikirjoja oli vuoden päättyessä kaikkiaan 3 196 kpl vuoden vä-

hennyksen ollessa 129 kpl. Pankkitalletusten yhteismäärä oli 6 434 882 mk. Muu osa huostaanotetusta arvo-omaisuudesta koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.